LE JOURNAL BIELORUSSIEN
„LA PATRIE”DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG
„DAS VATERLAND“THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER
“THE FATHERLAND,”

№ 1-2 (282-283)

Праваслауныя Каляды 7 студзеня 1956 г.

ГОД ВЫДАННЯ 10

Божай Міласъцю

**Свяшчэнны Сабор Япіскапаў Беларускага Аўтакефальнае
Праваслаўнае Царквы на Чужыне**

ДА УСЯЧЭСНАГА ДУХАВЕНСТВА, ПРАПАДБНАГА МАНАСТВА И УСІХ БОГАЛЮБНЫХ
ВЕРНІКАУ НАШЫХ НА ЧУЖЫНЕ Й НА БАЦЬКАЎШЧЫНЕ ПРАБЫВАЮЧЫХ

Саборнае Каляднае Пасланье

«І СЛОВА целам сталася, і пасялілася між намі» (10. 1, 14).

Улюбленыя Дзеци нашыя!

Такімі натхнёнымі й цудоўнымі словамі звязастуе нам святыя ангелаў, на вышыні Небесныя! Ён бываючы любою ў срэдах сваіх Апостал Іоан вялікую радасць: «Слова целам сталася, і пасялілася між намі, і бачылі мы славу Яго, як Адзінароднага ад Айца, поўнае ласкі й праўды». А сталася гэта ня прыпадкова. Аб гэтым абвесыці Бог Айцец ужо зграшыўшым Адаму й Эве ў Раю: «Насенне Жанчыны скрышыць галаву шатана» (І Майс. 3, 15).

Госпадзь Бог стварыў Адама й Эву для вечнага й шчасльвага жыцця ў Раю. Але зьмей-шатан спакусіў іх, яны цяжка зграшылі й гэтым страцілі Рай і жыццё вечнае. Аднак, Госпадзь Міласэрны, дзеля бласконца любові Свае, зьмілаваўся над імі і абяцаў паслаць ім Мэсію-Збаўцу. Каторы Свaim послухам аж да съмерці на Крыжы паверне людзям страчанае жыццё вечнае ў Раю.

Цяжкое было жыццё людзей пасля страты Раю. Аднак, надзея на Месію-Збаўцу іх ад роспачы ратавала, узмацняла, пацяшала. А калі яна слабела, а часам і зусім зьнікала, Госпадзь Бог прыпамінаў ім аб ёй праз Сваіх Прарокаў, якія, натхнёны Духам Святым, гаварылі людзям: Прыйдзе Месія, народзіцца ад Прачыстае Дзеўзы ў Бэзтлее, злучыць ізноў людзей з Богам!

І вось, калі споўнілася поўня часу, у ціхую Святу Ноч сталася цуд: зазыялася Зорка над Бэзтлеем! Зорка Ласкі, Міласэрдзя й Любові Божая. У вялікім съвяtle звязіўся Ангел на небе й абвесыці Бэзтлеемскім пастушком аб вялікай радасці ўсім людзям: «Цяпер нарадзіўся вам у месцы Давідавін Збаўца, Каторы ёсьць Хрыстос Госпадзь» (Лк. 2, 11).

Хрыстос, Збаўца наш, НАРАДЗІЎСЯ! Нарадзіўся ў ясьлях у стайні, бо «ня было Яму месца ў гасподзі» (Лк. 2, 7). Дзіва дзіўнае: Уладар Неба ўзяў, Тварец усяго съвету, нарадзіўся як найбяднейшы чалавек! Але гэта толькі для нас дзіва, бо Народжаны Хрыстос, паводле Провіду Божага, меў узяць на Сябе ўсе беды, немачы і грехі нашыя. Тому Ён, як Чалавек, ужо ад Нараджэння мусіў быць сярод гэтых бедаў, немачаў, выгнанья, цярпеньняў, уключна з пакутамі на Крыжы. Ісус Хрыстос узяў беды нашыя на Сябе, каб нас зрабіць пасяліўшымі. Ён зышоў з Неба, прыняў нашае цела, каб ачысціць, асвяціць нас, зрабіць нас ізноў людзямі Божымі. Ён панізіў Сябе, кіх перашкодай, ніякіх межаў,

абыўмае сабою ўесь съвет: усіх людзей, усякі твор. Тому таксама Хрыстос, прадвечнае «Слова целам сталася, і пасялілася між намі, і бачылі мы славу Яго, як Адзінароднага ад Айца, поўнае ласкі й праўды». Але гэта толькі пойдзем за Ім, па-

так дабрадзейныя праменныі

Сабор Спаса-Бјефрасінскага манастыра ў Полацку, пабудаваны між 1128—1156 гг.

водля слова Яго: «Калі будзенце Зоркі Бэзтлеemskae, як съвятло Лас-Мець Веру, дык зробіце тое, што Я кі ў Любові Божая, натхняюць са-
раблю, і нішто ня будзе немагчы-
мас для вас» (Мц. 17, 20). Урэшце,
Свайм. Нараджэннем у стайні,
Збаўца наш асвяціў усю прыроду,
усякі твор.

Таму ў ціхую Святу Ноч Нараджэння Дзіцяткі ўся прырода за-
шчылае, зачарараваная зъяўленьнем
Тварца свайго ў людзкім целе, уся-
кі твор пле хвалу Яму. Тым больш
зораючы, зачарараваны съвялом Зор-
кі Бэзтлеemskae, абнаўляюцца, пра-
съвятыя, выбачаюць сабе
крыўды розныя, бо ж гэтае съвя-
ло Любові Божая ня ведае нія-
кіх перашкодай, ніякіх межаў,

ВОРГАН БЕЛАРУСКАЙ НАЦЫЯНАЛЬНА- ВЫЗВОЛЬНАЙ ДУМКІ

DIE WEISSRUTHENISCHE ZEITUNG „BAČKAUŠCINA“ („VATERLAND“)

Herausgeber: Wladimir BORTNIK

Postadresse: Die Weissruthenische Zeitung „Bačkauščina“ („Das Vaterland“),

(13 b) München 19, Schliessfach 69.

Druck: „LOGOS“, Buchdruckerei u. Verl., G.m.b.H., München 8, Rosenheimer Str. 46 a.
Цена паза Німеччыны: ЗША — 15 цэнтав, Канада — 15 ц., Ангельшчына — 1 шылінг, Францыя — 20 фр., Бэлгія — 5 фр., Аўстралія — 1 шылінг.
Аргентына — 2 пэз. У іншых краінах раўнавартасць 15 ам. цэнтав.
Цена лётніцкай поштай у заакіянскіх краінах — 30 ам. цэнтав. — Падвой-
ныя нумары каштуюць падвойна.

Банковое конто: Zeitung „Bačkauščina“,
Konto Nr. 357-125, Bay. Hypotheken- u. Wechselbank, München.

ГАЗЕТА ВЫХОДЦЬ РАЗ У ТЫДЗЕНЬ — ЦАНА 50 Н. ФЭН.

THE WHITERUTHENIAN NEWSPAPER
“THE FATHERLAND,”

Усіх праваслаўных Беларусаў
вішаем зь вялікім съятам
Нараджэння Хрыста!

Адкрываючы «Нашаніўскі» Год

У 1956 годзе мінае поўстагодзьдзя з Ніва» стаяла на «пазыцыі адзінага на-
часу выхаду першага нумару газеты цыяльнага фронту і барацьбы з сама-
дзяржаўцем».

Гэтае правильнае акрэсленне ролі «Наша Нівы» ды ейнае сузвізі з цыро-
кімі сялянскімі масамі падмацоўваюць і лікавыя дадзены.

Прыкладам, за першыя тры гады вы-
ходу газеты ў ёй было змешчана 960
арыгінальных карспандэнцыяў з 489
вёсак і мястечак. За 4-ы год выхаду —
660 карспандэнцыяў з 321 розных мес-
цаў. Пры гэтым важна адземіць, што
карспандэнцыі ў газету не аплачваліся.
Наагул нікто не аплачваўся, акрамя 1-2
тэхнічных прадаўнікоў. Рэдагаваныне й
выдаваныне «Наша Нівы» — гэта пры-
клад ахвярнасці тагачасных беларускіх
дзеячоў.

Савецкая «Літаратурная Энцыклопедія»
(т. I, гл. «Беларусская літаратура», у
свой час (1929 г.) так пісала пра «Нашу
Ніву»: «Асабліва вялікую ролю ў раз-
віцці беларускага грамадзкага думкі злу-
ляла тыдніўка газета «Наша Ніва». «Вы-
лучуць ворганам нацыяналь-дэмакраты-
чнага кірунку ды будучы звязанай га-
лоўным чынам з сялянскімі масамі,
„Наша Ніва“ мела вялікай літаратурнае
значынне: вакол газеты гуртавалася і
на ейнай ідэялітэ ўзгадоўвалася цлае
пакаленне пастаў і пісменнікаў, твор-
ства якіх давала асноўны тон эпосе, ча-
му дадзены пэрыяд у развіцці бела-
рускага літаратуры можна слушна на-
зываць „нашаніўскім“ пэрыядам». Тая-
ж энцыклапедыя съвярджае, што «Наша

Заканчэнне на 2-ой бачыне

свае любові й надзеі, выяўляючы лымяной любою да Нованараджэн-
гата съвятым запаленых съвечак. нага Хрыста, Бога нашага, вітаем
І асабліва ў гэтым. Святыю Ноч
вас, усячэнныя Айцы ѹ ю любленыя
душы іх цешацца, бо адчуваюць
Браты й Сёстры зь вялікім і ра-
дасным Святым РАСТВА ХРЫ-
СТОВАГА і з надыходзячым НО-
ВЫМ ГОДАМ. Няхая съвято Зор-
ы «Бог міру скрышыць шатану пад
кі Бэтлеемскае ўзмоціці і прасы-
вешці вас ды злучыць вас у вадну

Богу мілую сям’ю, і радасць на-
шы будзе поўная, бо Ягоная, Хры-
стовіца (10. 15, 11).

Пасылаем вам нашае Архіап-
астыяцкое Багаславенне. Стала
узмадніцце Веру вашу ў Хрыста,
Бога нашага, пазнавіце Праіду
Яго, і «яна зробіць вас вольным»
(10. 8, 32) ды щасціліўшій і рада-
сныі тут на зямлі й там на Небе.

Ласка ѹ Мір Господа нашага Ісу-
са Хрыста, Любоў Бога й Айца, і
Шчадроты Неба Святоага Духа будуть
з усімі вамі. Амін!

† ЗЫМІРЭННЫ АРХІЯПІСКАН
СЯРГЕЙ

Галава Свяшчэннага Сабору Япі-
скапаў Беларускага Аўтакефальнае
Царквы

† ЗЫМІРЭННЫ АРХІЯПІСКАН
ВАСІЛЬ

Сакратар Свяшчэннага Сабору
Япіскапаў БАПЦарквы

Дадзена Року Божага 1955

месяца сінегані

Беларусі — Амэрыка.

Антыангла-амэрыканскай прааганда ў БССР

(Працяг з папярэдняга нумару)

Цяпер паўрыйдзем да разглядзу антыангла-амэрыканскай прааганды, якая вядзеца на толькі ў беларускай мове, але і паводзяла зъместу яна ёсьць прыгатавана вылучна для Беларуса. Мы ні маём доступу да ўсей беларускай прэсы БССР, якая сінінай займае, паслыя расейскай і украінскай, трэйце месца ў Савецкім Саюзе, але і тое, што нам тут на чужыне ёсьць даступным, дастатковая паказае на факт, што ў БССР вядзеца вялікай прааганды супраць ЗША і супраць Вялікабрытаніі. Прыняўшы пад увагу, што ў БССР сінінай выдаецца 10 распубліканскіх газет, 14 часопісаў, 7 абласных, 5 гардзікіх, 175 рабіных і 17 шматтыражных, што дадае агульны аднаразовы тыраж каль 1.600.000 эзэмпляраў і што ўсі яны супраць Англа-Амэрыканцаў адно і тое самое трубцы, — траба прызнаць, што праагандовыя натуры вялізарныя. Дадзеныя статыстычныя мы паўтараем за «Звяздой» з дня 5 траўня 1955 г. (Гл. артыкул Г. Канавала, Магутная зброя нашай партыі. Тут паданая статыстыка крыху рожніца да ад тэй, якую знаходзім у «Звяздзе» з дня 3 лістапада 1951 г.)

Пораглядаючы менскую «Звязду», «Савецкую Беларусь», «Беларусь» і іншую савецкую прэсу за апошнія гады, мы спатыкаем вялікую колькасць розных запечак, артыкулаў, лекцыяў выразна праагандовага антыангла-амэрыканскага характару. Сярод аднак паводкі матарыялу выдзяляючыя трывярдставія артыкулы ў «Звяздзе», з каторых два маюць адзінакавы назоў: «Амэрыкана-англійскі імпрыялістізм з лінейшыя ворагі беларускага народу». Толькі падназовы розныя. Артыкул друкаваны дні 21 сіненія 1951 г. мае падназоў: «Матар'ялы аб аграбленыі амэрыкано-англійскім імпрыялістамі заходніх абласцей Беларусі ў 1919—1939 г. г.» Другі артыкул, надрукаваны крху пазней, 7 лютага 1952 г., паясняеца наступным падназовом: «Матар'ялы аб падрыўной дзеянісці амэрыкано-англійскім імпрыялістамі заходніх абласцей Беларусі ў 1919—1939 г. г.» Другі артыкул, надрукаваны Савецкай Беларусь. Аўтары артыкулаў ёсьць розныя: першага П. Савачкі, старшы выкладчык Беларускага Дзяржаўнага Універсітetu, а другога С. Ісаачына. Імёны абодвух для шырэйшай беларускай грамадзіцца маля ведамыя.

Прачытаўшы крхлівия загалоўкі, чалавек дзвінчы, кульі дакацілася савецкай прааганды! Дзе Рым, а дзе Крым! Дзе Амэрыка, Вялікабрытанія, а дзе Беларусь! Абсурд усей прааганды ўтм, што ніхто не асьмельваеца пагадзіцца з прааганднымі крхкім у тым, што эканамічны і палітычны інтарэсы Амэрыкі і Вялікабрытаніі настолькі заузліваючыя з інтарэсамі беларускага народу, што ўсім гэтым жа інтарэсам трэба Амэрыканцаў і Ангельцаў называць зльешымі ворагамі нашага народа.

Варта аднак, хоць і ў скароце, праагандзіваць вышэйуспомненны артыкул, каб зразумець савецкую лёгкіту прааганднай хлускы, а найважнейшай, каб зразумець эту падобнай прааганды ў Беларусі.

У першым з іх, якога падназоў: «Матар'ялы аб аграбленыі амэрыкано-англійскім імпрыялістамі заходніх абласцей Беларусі ў 1919—1939 г. г.» маём, апрача даволі доўтага ўступу, які дэльве часткі: 1) Эканоміка панская Польшчы ў цісках замежнага капитала, 2) Заходнія Беларусь пад прыгнётам замежнага і польскага капитала.

(Заканчэнне ў наступным пундэре)

А. Дзе-ка

Савецкая навука на Беларусі

Але як дзень з ноччу на ходзіць разам, так і навука праўдзівам на ўзде разам з наволій маскоўскай.

Кастусь Каліноўскі

Ува ўсім вольным съвеше — і так ужо вядзеца ад даўніх часоў — навуковыя установы і арганізацыі ў сваіх працах не залежалі ад дзяржавы. І калі мы пераглядзім гісторыю навукі, дык пераканаеся, што яны заўсёды былі носьбітамі съвітвы, гуманізму і нацыянальнага адраджэння. Праўдзіўная навука ніколі не давала закабальваць сябе ў вузка палітычныя інтарэсы, якія-бы там ні было. Но тады яна пераставала быць съвітлом, і тады, як непадзельная частка людзкога свабоды, яна знаходзіла сваіх абаронінкаў.

Цяпер у панівленай Беларусі навука стала паслухмінай прыладай бальшавіцкага рэакціі. Побач з калгаснікамі і хварбічнымі работнікамі, працоўнікі науки стаўся таксама мярківчынаў яшчэ раз — усё ж, «адзінае і недзялімае», камуні-

стыйнае памаганіні імпрыялістых,

Злачынства ў даліне ракі Дравы

(Працяг з 2-ой бачыны)

Дарога на Плёнкі-Пас уеца сэрпентайшай. Цэлы дзень і ноц на 3 траўня нула казацкай юнкерскай школы, далей — прыбочны дыўвізён і І-ыя конны полк.

Уздоўж левага берагу: казацкая жандармэрыя, палкі донскія, кубанскія і церскія. Далей абоўзі і варштаты. Прастор на ўсход ад вёскі Нікольсьдорф або

Обэрдрубург заняты каўказскім аддзелам, г. зв. Каўказкі легіён пад камандваннем Султан-Калеч-Гірэя. Сем'і цыціўльныя ўцекачы знайшли выгоднае памяшчынне ў бараках былога лагеру для ваеннопалонных брытанскіх, Пэгэц, аддаленага паўтара км ад Ліенцу.

У паўдзеннай часці места знаходзіўся брытанскі штаб. Казакам пакуль што было пакінутае аружжа, а з днём 15 траўня началі выдаваць правінты. Задымілі нязлічоныя воўнішчы калі шашашу і палатак. Былі збудаваныя паліўніцы цэркви. Быў Вялікден. Былі так-жа выдаваныя новыя мундзіры. Камандуючы аднай з казацкіх брыгадаў звыярнуўся да брытанскіх уладаў з

Зіма на Беларусі

фальце аўстрыйскай дарогі, шырака раздымалі хрэпы, удахаючы сачыстае зяленина надбярэжных лугу. Яздакі жмурылі вочы ад жаўчыны кветак на лугу. Смаліста пахнулі на сонцы сосны і елкі. Горскі вадапад вадзянальны пылам разбіваўся па скалах. Закутак заўсім разбіваўся вайной; даліна ціхіх палёў і жаўтага тэатру над імі.

На месцы засталі ўжо каўказскі аддзелы. Загад брытанскі гаварыў: павінны разлажыцца біваком уздоўж Дравы, ны разлажыцца на прасторы 21 км. У паўночнай часці горада Ліенц, пешападўленага рагой Дравай, стаў гаспадарскі штаб атамана Даманава. Генэрал Красноў разам з жонкай пасяліўся ў ваконай вілі ў вадлегласці 4 км ад гораду, якую яму ветліва вызначылі бры-

птытаныем, ці маюць надалей весці вайскове авбуччынне.

— Зразумела — адказаў. — Будзеце магчыма ўжо хутка патробныя.

Ня была гэта нікакая рэзвэляція, а скажэцца пачытаўдзяньне агульнага аптызму палітычнага. Знайшліся аднік пэсамістыя, якія прадсказвалі, што запрананую Казакам службу ў калёніях. Юнкерскую школу адведала некалькі брытанскіх ахвіцераў. Калі перакладальніца расказвала ім, што некаторыя з іх належылі да выключчыні, Генэрал Канфэрэнцыю з падаўдзімілі.

— Няхай ім Бог памагаў.

16 траўня, назаўтрае пасля выдачы багатых прадуктовых порціяў, было

толькі ўніверсітэцкія катэдры, — у гэтаі гнілой партынай твары загрузла і ўся так званая Акадэмія Навук БССР, а ў прыбатнасці, ейны Інстытут філіёў і права.

«Звязда» з 10 сіненія 55 г. зъмяніцца

на сваіх балонах заценку ў пры

тэатральнай установе, на дзяржаўнай Універсітэце, як пасыбчытвай сам праектар гэтае установы ў «Советской Белорусии» з 8 верасня 55 г. заяўляло «пачыніцтва, тальмудызм ды вульгарызатарства».

Познікі, паницы гэтыя маюць тут ад

адмойны сэнс у вуснах бальшавіцкага

праектарства, але да чаго-ж іншага можа да

дасць... пранаванытымъ жыццю

загрэбіе адзіночныя стрэлі.

Ніхто тады на яго не зъянрніў увагі. Гэта застэрліўся падсэці Галавінскі, «такі дзівак», які ад

аб им учора гаварыў: адзіны, які адмо

віўся здаць аружжа. Самаходы ўжо пад

яжджалі.

Там, дзе на дзеіцае даслічаныне, дзе

і часам інтынкт: некаторыя з жонак

пачалі раптам, бяз нікай відчайнай

прычыны, плакаць.

— Прашу ўспакоіць жонак — сказаў

ахвіцер да перакладальніцы.

— Даю слоў брытанскага ахвіцера, што іхнія му

жыўніцаўцаў наўпазыні між 5-ай і 6-ай

вечарам.

День быў съпякотны. Можа дзеля гэ

тага гадзіны падыўлі гэта дойга. Пры

ышла напасьледак 5-ая, чакалі да 6-ай...

Мінula 7-ая... На канфэрэнцыю выехала

пара тысячаў ахвіцраў.

Ніводзін з іх не вяртаеца.

Страшнае праучыцце пачало

агортываць пакінутыя сем'і. Жаўнеры

таксама пачалі зібірацца і разважаць.

Ніхто зразумела на мог ведаць аб тым,

што ўжо 1945 году, між уладамі брытанскімі

савецкімі было дасягнуты ў Вене пад

гэтае згоды.

У станіцах уздоўж Дравы прыступілі

напасьледак прыгатаўліць вячэру.

Ранам, а 8-ай вечарам была выклі

канцлерыя перакладальніца да канцыліары ў

Пэгэц...

Казакам злажыць аружжа, пакідаючы яго толькі ахвіцерам і жандармэрамі.

Існуе старое, як съвет, людзкое даслічаныне, што як у жыцьці цывільным не аддаецца грошаў, гэтак у жыцьці вайсковым не аддаецца аружжа іншакам, як пад — мураваны вексалі.

Што-ж аднак зрабіц, калі іншыя навукоўцы, што аптымізм і вера здольныя пашучыць горы.

Да гасподы прыватнага казацкага банку, памешчанага ў вадным з будынкаў Ліенцу, рана прыбыў аддзел брытанскіх жаўнероў і зажадаў выданыя ключоў ад касы.

Паміж аптымізм і вера здольныя пашучыць горы. Паміж аптымізм і вера здольныя пашучыць горы. Паміж аптымізм і вера здольныя пашучыць горы.

Да гасподы прыватнага казацкага банку, памешчанага ў вадным з будынкаў Ліенцу, рана прыбыў аддзел брытанскіх жаўнероў і зажадаў выданыя ключоў ад касы.

Літаратурны Дадатак

Адам Міцкевіч

АЛЬПУГАРА

(Балада з паэмы «Конрад Валенрод»)

Леглі руінамі маўраў пасады,
Воля іх люду распітва;
Штурмам на ўзяты цвярдыні Гранады
Але пануе чума там.

Толькі на тромах ля веж Альпугары
Б'еца атрад Альманзор;
К штурму выносяць Гішпанцы штандары —
Войскам аточаны горы.

Золак заняўся. У дыме паўсвету.
Крэпасць, да веж, у крыві ўся.
Крыж узынімаецца на мінарэты:
Замак апошні скарыўся.

Сам Альманзор як убачыў, што рота
Мёртвай ляглі ў вабароне,
Праз агарожу стрэл, шабель і дроту
Ранкам уцёк ад пагоні.

Балы у Гішпанцуў пачаўся між трупаў
На альпугарскіх руінах,
Скарб і палонных пад поклічы трубаў
Дзеляць, купаюцца ў вінах.

Раптам прыбрамная варта даносіць:
Рыцар з чужое краіны
З панствам спатканыя, прыехаўши, просіць,
Важныя мае навіны.

То Альманзор сам, кароль музульманскі,
Кінуў прытулак бяспечны,
Здаўся ён, просіць ён ласкі гішпанской,
Раб і таварыш сардичны.

«Я ля гішпанскага, — кажа, — парогу
Стай у пакоры глыбокай,
Буду маліца я вашаму Богу,
Вашым паверу прарокам.

Прагну, каб слова па съвеце крыляла,
Як маўрытанец багаты,
У пераможцаў тваіх за васала,
Лічыцца меншым іх братам.

Съмелых Гішпанцы шануюць заўсёды;
Як Альманзора пазналі,
Быццам-бы друга па ратных паходах,
Шыра Араба віталі.

Каждына ён па чарзе абдымает
Так, каб рамёнамі хруsnуў,
А палкаводца к сабе прыцікае,
Вуснамі ўпішыся ў вусны.

Раптам упаў Альманзор ад знямогі,
Б'е галавою аб камень,
Але турбан палкаводцу пад ногі
Квольтмі съцеле рукамі.

Кінуў пагляд — усе дзівяцца дзівам:
Шырокі съснелі, запалі,
Вусны зъмяяцца ўсьмешкай жахлівой,
Зронкі крывей запалалі.

Власт (Вацлаў Ластоўскі)

Прыгоды Панаса і Тараса

XI. МАЗУРЭ ЕДУЦЬ У БЕРАСЬЦЕ НА КІРМАШ

Едуць яны, едуць, міжсобку жартуюць і съмлююцца, абытм, што бачыць гутараць. Піпачкі — пык!-пык!-пык! — пакураюць. Конікі — трух!-трух!-трух! — трухаюць.

Праз лясэ, поле праяжджаюць, з узгорка на ўзгорак перавальваюцца. На выганах начлягаюць, сваіх конікаў папасваюць.

— Тарас, а Тарас!

— Што, куме Панас?

— Вось колькі часу мы ўжо едзем, колькі ўсяго ўжо нагледзіліся, а дагэтуль яшчэ не пераканаліся ў блуклі-васці мазуроў.

— Я і сам ужо аб гэтым думаю. Панас.

І толькі сказаў гэта Тарас, як узяў зараз-жа завярнуў коні назад, быццам раптам здумаў да хаты варочацца. Але спыніў коні і далей ня едзе.

— А было гэта ўжо на заходзіце сонца.

— Што ты замануў, Тарас? Няўко да хаты здумаў варочацца?

— Пачакай, Панас! Будзеш зашмат ведаць. — хутка старым становішся.

Стаяць сярод дарогі, азіраюцца.

Бачаць, — зь лесу выляжджае цэлы або мазуроў.

Пад'ехалі мазурэ да нашых падарожных і пытаюцца:

— Куды едзеце, людзі?

— У Берасьце! — адказвае Тарас, — а вас куды Бог нясе?

— Таксама ў Берасьце. А ці ня ведаце, колькі вярстоў засталася яшчэ ехаць?

— А вярстоў дванацца можа будзе. А ці здалёк,

людзі добрыя?

— О, здалёк: вось з-за гэтага лесу! А вы адкуль?

— Мы якраз з таго месца, дзе сонца заходзіць.

— Даўк, знацца, вы — блізкія суседзі, бо ў нас сонейка

«Гляньце, Гууры! Я горды і рады,
Што адліціў вам адразу.
Вы ашуканы: прынёс я з Гранады
Вам, як дарунак, заразу.

Я пацалункам съмяротнай атруты
У душы наліў вам, паверкэ,
Хай вас на цешаць Араба пакуты:
Мусіце ётак памерці!

Рукі прасыцёр ён у хвілю нягоды,
Быццам абдымкам съмяртвельным
Хоча Гішпанцуў скаваць назаўсёды,
Съмехам съмиецца пякельным.

Так і сканаў ён. Дрыжалі павекі,
Пена на вуснах кіела.
Дзікі страшэнны, застаўся навекі
Съмех той на твары зъбялельм.

Беглі Гішпанцы, нібыта ад кары,
Побач чума зь імі бегла;
Мала хто вышаў зь цяснін Альпугары,
Рэшта іх войска палегла.

Пераклаў А. Вялюгін

МАРАК

(З альбому 3.)

Калі ты ўбачыш, як бурнай хвалай
Кідае ў бездань човен вандроўны,
Ня плач — запомні: на трэба жалю
Таму, хто выбраў шлях рызыкоўны.

Ня стала ў чоўна надзейнай сковы —
Зынік карабель, і шляхі ў тумане,
Але навошта спагады словаў
Плыўцу, што страціў усе спадзяваныні?

Яму лепш бура, яму лепш муки,
Лепш яму грозны ўдар нечаканы,
Чым недзе ў цішы заламаўца руکі,
Глядзець у даль ды падлічаўца раны...

Пераклаў К. Кірэнка

ПАЛІЛІСЯ МАЕ СЪЛЁЗЫ

Палілісі мае сълёзы, як дождж чысты
і краплісты,
На маленства, што было анельскім, сельскім,
На юнацтва час мой шумны, неразумны,
А таксама на век сталь, век наўдалы,
Палілісі мае сълёзы, як дождж чысты
і краплісты...

Пераклаў М. Танк

ПЕСНЯ ПЛІГРЫМА

Зноў гамоніць лісіцем дрэвы,
Воды веснія плюскочуць,
Салаўя на ціхнучы съпевы
У лузе конікі стракочуць.

Дык чаму стаю задумны,
У вясеніні дзень смутліў?
Сіраціна, сэрцам сумны,
З кім вясну дзяляціць мне тую?

За акном сягоныя твары
Я музык вандроўных бачу,
Чую съпеў і звон гітары,
Адчыню вакно і плачу.

Закаханыя музыki
Клічуч зноў сваю кахранку.
Зь кім-жа мне дзяляціць да ранку
Гэтых съпеваў сум вялікі?

Знаў я ліха шмат і гора,
Не вярнуся больш да дому,

Не съплю свой съпеў нікому,
А замкну ў магілу скора.

Склішкі руکі, я сядо,
Сьевечка сьецець так самотна;
У думках песеньку складаю
Ці пяром рыплю журботна.

Лълецца песьня, як крыніца,
Ды ў грудзёх маіх трывога,
Бо душа, нібы ўдавіца,
Ўсюды бачыць сірат многа.

Вось вясна зъмяяне зіму,
Сад духмяна расцьвітае,
Сумна толькі пілігрыму,
Бо ўдавец і сірат я.

Пераклаў А. Зарыцкі

Гасцінная куцьця

Інжынер Бутковіч сабраў усе паперы,
сунуў іх у шупладу стала і стомлена
пазяхнуў.

«Працай цэлы дзень у трэсце, а тут
шчэ эй дома» — падумай ён з горкай
прыкрасыці. «То разлікі ўдакладніць,
то праект перагледзець. Стараёшся,
пнешся, а ўсё дарэмна. Няма даверу
беспартынаму. Ня дай Божа, які памылкі» —
разважаў далей Бутковіч —
дыме адразу ў турму. Вораг на-
роду, шкоднік, скажуць. А як добра,
удалы праект — не дыме, а гэтага неву-
ка, начальніка ўзгародзяць. Ордэн на-
чопяць, гарнаворую грамату дадуць, і ўсё
гэта — нібыта за ўмелася кіраўніцтва. Ен камуністы. Яму і казыры ў руکі. На
чужым розуме ў сацыялістычны рай
едзе».

Крыўда ў злосць гнялі пахмурый
думкі, неспакойна разыядзіла нутро, і га-
рачы пратыст супраць непадрадку, суп-
раць бальшавіцкое ўлады цішком вы-
рываўся з словамі праклёну.

Няўзнак увайшла гаспадыня. Яна
ўвайшла ў пакойнік, на стукаючы ў
дзвіверы. Кватэрант Бутковіч жыў тут
пяты год і да яго гаспадары дому пры-
вывілі, як да свайго роднага. З ім гу-
тарылі адкрыты. Гаспадыня часта жали-
лася на даўгія чаціры ля крамы, на да-
рагую прадуктаў, а ейны стары гніу-
саю палітыкі.

— Ви, таварыш інжынер, — съмляя-
ся ён, — будуеце дом Саветаў. Ни дом,
а даманіцу трэба.

Эты съмелье дасыціны жарт пада-
байся Бутковічу, і ён разам з гаспад-
ром съмляе.

— Прыдзе час, — адказваў ён, — шу-
каем гэбліка. Няма чым дошкі габля-
ваць.

Любілі гаспадары Бутковіча. Ен быў
свой чалавек. Спакойны і самотны. Ся-
броў на мяў, штовечар сядзеў дома. Час-
та гаспадары запрашалі яго на вячору.
За сямейным столом вялася гутарка на
міжнародныя тэмы. Бутковіч падаваў
навіны з газет і аўтадзеў: «Хутка бу-

дзе зъмена. Пабачыце. Гэтак доўга трыва-
ваць на можа».

Вось і цяпер — увайшла гаспадыня і
лакава да Бутковіча:

— Дзядзінка Бутковіч, на нашу куць-
цю. Сяныя-ж вечар съвяты, а вы за
працай, пэўна-ж, і забыліся аб гэтым.
Дык заходзіце да нас. Калі ласка...

На такія запросіны нельга адмовіцца
і дзядзінка Бутковіч пайшоў усыльед за
гаспадыні.

У влікім пакоі за сталом сядзелі сам
гаспадар, дачка, зяць і ўнучак. У куце
стаяла прыгожая, асыпнаная сяродбай
шэршнню ялінка.

— Гэта навагоднія, савецкай, — кажа
стары з усымшкай. — А вось цяпер яна
дачкала з тымі съвetchкамі. Ці праду-
дзіў, з палаочымі съвetchкамі.

— Але, — згадзіўся Бутковіч. І тым-
часам прынай ад гаспадыні пачастунак
— талерку з салодкай ячнай кашай.

— Гэта мая дачка куцьцю рабіла, —
заўважыла не бяз гонару гаспадыня.

— Ды не, — запірэчыла маладая жан-
чына, — рабіла мама. Я толькі мёду «па-
блату» дастала.

Бутковіч еў куцьцю і хваліў абедзів-
шюкі жанчын. Гаспадар наліваў у чаркі
гаспадарку. На стале стаяла посная страва:
салёныя туркі, квашаная капуста, віні-
гэт з бульбянія зупа з грыбамі.

— Шкада-от селядцоў німа, — узды-
хнуў гаспадар, — нідзе іх на ўбачыши,
ні купіш. Ни тое, што даўней. Блага ця-
пер. Але ўсё-ж і пры гэты

Калядныя думкі

Колькі з нас, раськіданых па цэлым стаўся галоўным сымбалем каляднае съвеше, з надыхом каляд пахіле ў пары, увасабленнем крыйлігага на- задуме галаву ды разважае над мінульствамі, сінянінім, будучым...

Як дўгая знаходжуся ў Канадзе, каляднае пары заўсёды прыносіць мне тыя самыя вобразы, настроі, думкі, парадкі. Прычынае ёсьць мясцовыя калядныя атмасфэр, характар іх съвяткаўання. Фактычна, съвяткаўанне Каляд адбываецца тут перад днём нараджэння Хрыста. Нядзель за шасцьць, а то й раней, перад калядным днём мясцовы гандаль, вялікій меншыя крамы, побуйнай парою пушчуюць у рух гандлёвые рэклямы. Накруціш радыё — паводле часу раздзялі табе, што й дзень найлепши купляць; зірнеш у газету — дзед Мароз званы тут Сантам Кло, падказвае табе, які наўпісы для цыбіе тэлевізійныя аппараты, якія маеш курыць цыгарэты; ён едзе аўтам, набірае ту а ня іншую бэнзину, п'е ліманаду і г. д. Спачуваю гэтому Сантам Кло. Старога ў апошнім часе прафесія запрагаць ужо для рэкламы і на тэлевізійных програмах. Нагатагу зьдзекуюцца над ім колькі могуць — вялікія малыя крамнікі, чесныя прафесіі і круцялі-спікуянты. А апошніх тут хоце абліваюць. Крамы даюць на крэдыт. Заплатіці паслья, ясна, з грубым працэнтам. Аблічана, што за апошні год Амэрыканцы залезлы ў кроўдат на звыш пяць мільярдаў далаўраў. Мясцовыя перадакалядная шуміха прыпамінае мне вялікія кірмашы павятовага містечка на Беларусі. Гудзела паветра ад вэрху, цягнулі цябе за рукаво, ахвяроўвали на крэдыт па зынжках.

Сантам Кло ёсьць тут ня толькі разночыкамі дзіцячымі падарункаў, ён

Гасцінная куцьця

(Заканчэнне з 4-ай бачыны)

рукавы была течка з грамафоннымі пліткамі.

Гэта загранічны падарунак. З часу НЭП-у перахоўваю. У Бэрліне насыпавана, — паясніў ён Бутковічу і зьеварніўся да ўсіх:

Мае даражэнкія, ціпер вы пачуце калядныя песні. Напачатку паставіло царкоўную: «Ражество Твае, Хрысціе Божа наш».

Гаспадар памалу, наўмысльне не сплюшчоўшася, кроўці ручку патэлефону. У пакоі было ціха і пайзмрочна. Электротычнае съвято пагаслі. І толькі каляднае дрэўца зігцела агнямі съвечак. Разбігліся дрыгатлівія цені. Світла перамагала змрок.

Хрыстос нарадзіўся...

Веяла асаблівай ціплынай. У Бутковіча на вачох съёзы ад прачуласяці. Ён слухаў з патэлефону юрачысты царкоўны съпес, замілавана глядзеў на вяслуюю ялінку, на гасцінную куцьцю, якая паважна стала на стале ў вялізной місе, і міжволі ўспомніў пару свайго дзяцінства, бацькую хату, сельскі калядны вечар. І ціпер ізноў у вабуджаным сэрцы парадзіўся Хрыстос.

К. Рамановіч

— А вось мы удвох якбач вам гэту бэльку падоўжым!

— Ну! Хіба жартуесце? Нас вось двашцаць чалавек не далі гэтому рады, а вы ўжо нешта зробіце?

Пана і Тарас, нічога не адказаўшы, зараз распрануліся, зъмерылі папярэчную съяніну зруба, знайшлі патрабнай даўжыні ашвалачак дзяравіны, абчасалі, прыладзілі да булькі, зьбліті дубовыми цівякамі, удвох зацігнулі, улачылі і пытаюцца ў мазуроў:

— Ну што, дали рады?

Дзівяцца мазурэ і не надзякуюцца.

— Скуль вы, людзі добрыя? — пытаюцца.

— А мы адтуль, адкуль хмары на неба падымоўшыца!

— Э! Дык вы нат блізкія суседзі, бо ў нас хмары заўсёды з-за гэтага лесу выходзяць, а туды толькі вярстоў з дзве будзе!

Затрасілі мазурэ добрых людзей, «блізкіх суседзяў» у хату, паставілі за працу і добрую раду барышу, частуюць, кормяць або сваім жыццем расказваюць.

П'юць, ядуць Пана із Тарасам, як добрыя госьці, з маузурой гутараць, жартуюць. Не заўважылі, як сутуняла.

Пакідаюць іх мазурэ нанан.

Паслалі Панасу на адной лаве, Тарасу — на другой.

Ляглі падарожнікі і съяль.

XIII. МАЗУРЭ СЪЯЛПЫМІ РОДЗЯЩА

Прачынаеца Тарас уначы, аж чуе — мазурыха дзіця парадзіла.

— Во шчасціць нам! — думае, — і на баль папалі, і даведаемся, якім мазурэ родзяцца.

Нараныні Тарас, нічога ня кажучы Панасу, жыў не га- рышы, хутчэй угледзець новароджанага мазура. А папра- сіць, каб паказалі, не адважыцца, бо гэта ня згодна із звычаем.

Урэшце, дачакаўся ткі Тарас, як усе выйшлі з хаты, а парадзіха заснудла, адварнуўшыся да съяніны.

Падікаўся гэта ён да ложка, адкрыў дзіця, зірнуў на яго ды кліча хутчэй Панаса.

Падікаўся гэта ён да ложка, адкрыў дзіця, зірнуў на яго ды кліча хутчэй Панаса.

Падікаўся гэта ён да ложка, адкрыў дзіця, зірнуў на яго ды кліча хутчэй Панаса.

Дзіця рабтам заплакала.

Падабаеца хлопчыку прыгожая народная песьня. Ён уважліва прыслухаўся.

— Мама, — пытаеца, — а калі будуць Каляды?

— Скора, сынок, скора.

— Мама, — прадаўжае малы, — а чаму съялькум Каляды?

— Таму што ў той дзень Божанька нарадзіўся, сынок.

Хлопчык узрушана пазірае на іконы на покуце...

Куцьца — найбольш урачыстая. Засылаеца сенам і пакрываеца чыстым белым абрусом вялікі стол. На стеле ўсё поснае. Пасярод вялікай съвечкі. Навокал сядзіца цэлай сям'е. Пакідаецца месца для напрысунтаў. Супольная малітва і ціхія спажыццё куцьцы. Толькі пасыль куцьцы дзеткі клічуцца. Дзеда Мароза, каб ішоў куцьцы ёсьць. Решткі недадзенай куцьцы виносицца хатнім жывёлам: адзінка любові да жывёлы, божа Збавіцель між жывёлы ў хляве нарадзіўся.

Назадура царкоўныя званы заклікалі вернікаў зблізка ўздалёк. Ішлі малыя ѹ старыя. Каб славіць Нованараджанага, дзякаваць за перажытак, прасіць да памоті на будучыні... І славілі Збавіцеля гулкія песьні калядоўшчыкай. Звонкім рэхам адбіваліся яны калі саламяных вясковых строхай:

Слава, слава, слава на вышынях Богу...

Звязлі весела ў школьнай залі съвечкі каляднае яліні. Прыходзіў дзед Мароз. Звонкія прыгожыя песьні — калядкі, каляднае батлёнікі, танцы дзетак калі ёлкі... Колькі пацехі ў радасці ў простым, урачыстым, ролігійным съвятыні! І мімавольна ўзносілася на паднібенсія вышыні душа, ціпала любою да ласкавага Збавіцеля напаўнялася на берагі срэці. І верылася ў перамогу съвяты на цемраю, прафады над маній і насліствам.

Так хочацца верыць і сяньня...

M. K-р

Арыштаваны „пан Тадэўш“

У №47—48 «Бацькаўшчыны» з 27 лістапада 1955 г. была пададзеная вестка ад першым перакладзе двух песьні «Пан Тадэўш» В. Дунінам-Марцінкевічам на беларускую мову.

Хочацца тут прыпомніць, што пераклад твору Мінкевіча «Пан Тадэўш» на гэтын спыніўся. Гэнак, у віленскай Беларускай прэсе ў 1950 годзе была пададзеная зацемка з наступным загалоўкам: «„Пан Тадэўш“ арыштаваны»; у зацемцы падавалася да ведама, што ў часе свайго пабыту ў віленскай вільніцы на Лукішках у 1927—30 г. г. былы пасол на сойм Браніславу Тарашкевічу пераклаў на беларускую мову «Пана Тадэўша». Пераклад быў аддадзены на цэнтрашу да пракурора, які яго сканфіскаў.

Гэты факт выразна съветчыкі аб tym тупым шавінізме, які прайдзіў таго часу польскі ўрад у адносінах да ўсіх праяваў беларускіх.

Ідуць, бягучы калядачкі,

Каляды,
Нясціць, вязуць каубасачкі,
Каляды...

Незалежнік

(Рэпартаж гл. на 8-ай бачыне)

(Заканчэнне на 6-ай бачыне)

Дзіннік «Toronto Daily Star» за 12. 12. 1955 г. зъмісціў справадзальну з Міжнароднай канцэрту ў Торонто і, спасярод трох фотодзымкаў, два фотодзымкі беларускіх выканаліцтваў. Рэпрадукцыю аднаго з іх: «Марыя Мірон зь Беларусі іграе на мандоліне вышыні зъмішчаем».

Цэлы мяшок мукі ў заваню ўгацілі, а талакно ніяк не згусае. Што за ліх? Разважылі мазурэ, што муга на дно съеселася. А як я разъмяшчаць?

Зараз паклікалі мазурэ хлапчука, прывязалі яму да шыпі камень, а да паяса — вяроўку і кажуць: «Лезь у заваню талакно мяшаць!»

Хлапчук быў невялічкі, — і, як чабоўхнуў у заваню, дык і скаваўся з галавою.

Клічуць мяшок хлапчука, — не адгукаеца.

— Во, бэстыя! — кажуць мазурэ, — далаў да талакна і нам нічога не пакіне! Пусыці казла ў гарод!...

Шкада Панасу і Тарасу хлапчука, але яны і самі ня пэўныя, што ён утапіўся. Хто яго ведае? А мо мазурэ і запаўды пад водою могуць дыхаць?

І страх іх бярэ, і пераканацца хочацца. Глядзяць, што будзе далей.

Паклікалі яшчэ раз мазурэ хлапчука, — не аказваеца.

— Абжорся пэўна талакна, ды вылезыці ня можа, — пастаравілі яны.

Пацягнулі за вяроўку — выцягнулі хлапчука.

— Бач, як нажорся, аж распух! Ну, няхай пасыпіць тут на беразе, — кажуць мазурэ.

Клічуць яны другога хлапчука, прывязваюць да шыпі каменя, з паяс вяроўку, загадваюць на есьці ўсяго талакна і спушчаюць у заваню.

На сцерпелі тут Панас із Тарасам! Пераканаліся, што і мазурэ пад водой жыць ня могуць.

— Пачакайце, людцэ! Што вы робіце? — кръгчыць на іх Тарас.

— Талакно мяшацем! — адказваюць мазурэ.

— Дык чаму-ж вы ў дзялякы, ці ў якім другім начынні талакна ня робіце?

Мазурэ сказаілі, што ніякага начынні з сабою ня маюць, а надта хочуць есьці, бо даўно ў дарозе.

— Ну, дык мы вам пакажам, як можна без начыннія талакна зрабіц! — кажа Тарас.

Зараз распрануліся, закасалі рукаў, папрасілі мукі і парожны мяшок. Зрабілі цеста, вымазалі ім добра з сяродзіны мяшока. Насыпалі туды мукі, разъмяшалі, пасалілі і ў неўзабаўкі далілі для мазуроў дзеля лепшага смаку і маны большую палову талакна з свае дзежкі.

Забаронена любіць Беларусь

(На дзень нараджэння Канстанцыі Буйлы, 30. XII. 1898)

Бэрлінская Баляды

Сьв. Памяці М. Равенскаму

5-га сінняжня Міколу Равенскому бы-
ло 69 гадоў. Але памяцце «старасыць»
зусім не падыходзіла да яго. Няўко
хтось называў-бы Равенскага старым на-
бет і ў вапошні гады ягона гэтыцца?
Заўсёды бадзёрым, энэргічным, поўным
новых творчых плянай застаўся ён у
нашай памяці. Гэты запраўды навы-
чарпальны творчай сілы не змаглі зла-
мачь нікія абставіны.

Успамінаеца апошняя вясення зіма.
Лёс ізноў зьвёў мяне зь Міколам Ра-
венскім, на гэты раз — у сінежным, па-
міраючым, але ўпартага змагарым Бэр-
лінам. У казармах Беларускага Батальё-
ну на Ліхэнэрштрассэ, у вялікім пакой,
давалася мне нейкі час жывіць зь ім ра-
зам. Было да наша дыспазыцыі й ста-
ронъкае піяніна, ля ягона мы забывалі-
ся аб усім на сьвеце. Часамі толькі гру-
кат у дзеўзеры і пасыпшлівае напамі-
наныя дзялякурнага — «Сладар кампа-
зитар, алярм!» — варталі нас да сум-
най речайснасці. Цяпер, калі ўспаміна-
еш тыя часы, ины здаюцца авеянія
нейкай сваеасаблівой рамантыкай. А
магчыма, ёй была запраўдная рамантыка
у гэтым непаўторным злучоніі ўсераз-
буральнай стыхіі вайны з надзяўкыццёва
творчай сілай музыкі... Старадаўна
лацінска паговорка кажа, што, калі
грыміц зброя, дык моўкнучь музы, але
музы Міколы Равенскага не змаглі пры-
мусіць маўчаць навет жахлівія Бомбэн-
тэпіх-і («дываны бомбай»), што сыціра-
лі цэлья дзялянкі з пляну Бэрліну. I
у гэтых, здавалася, зусім няспрыяльных

натхненію ўмовах, ён вёў інгтэснуючу
творчую й практычную працу.

Якраз у гэты час Равенскі падрыхтова-
ваў да друку зборнік беларускіх песь-
ніў, арганізоўваў музычны ансамбль
працаўш з імі. I якраз у гэты час кам-
пазытар закончыў новы твор — «Баляду»
на беларускую тэму для йскрыпкі й
фартэп'янку». Мне, як і кожнаму, хто
яго чуў, вельмі падабаўся гэты твор —
цёплая, лірычная мэлодыя, сардечнасць
і глыбія пачудыцца гучэлі ў «Балядзе»,
і мы з Равенскім шмат разоў пераігры-
валі яе.

У вадну із студзенскіх нядзеляў
(здаецца, гэта было Вадохрышча) кур-
санты Батальёну ладзілі сябровую
вечарыну. Выступаў хор, дэкліматары,
пласабонныя спевакі; атмасфера была
вельмі цёплай й прыемнай, і навет па-
ра алярмаў, у часе якіх праграма пера-
рывалася, а выкананыя з слухачамі ад-
седжваліся, ў бомбасховічах, не маглі
абнізіць настрою. На гэты вечарыне і
хадеў Мікола Равенскі ўпіршыню вы-
пакадаў, а канец «Баляду». Ен дасканала
падрыхтаваў яе, што патрабавала мно-
ства высліку зь ягона боку, бо «Бал-
ядда» тэхнічна была даволі складаная.
Аднак зусім непрадугледжаны выпадак
не дазволіў прагучыць гэтым твору. Як-
раз у той момент, калі кампазытар ішоў
із скрыпкай да імправізованай эстрады,
скрыпка высыльнізлася зь ягоных рук,
упала на падлогу, і гры згэту ўтварыла
што грыф зусім адпаў ад корпусу.
Нажаль, дастаць іншую йскрыпку ў

гэтым ваднам, але падрыхтаваць яе не
моглі.

На шляху Наваградак-Любча кожны
праяздждаў цераз Клюківічы, а крыху
у баку заставалася містэчка Далятычы.
У нядзелі, а асабліва ў фестывалі ся-
валь... Пілніўся толькі, каб упору за-
хапіць дзялчынку, бо на іх тут скупа-
чыць зазіваў, дык і будзеш семчыкі лу-
шчыць. Аднак падумалі тут і аб «зява-
ках». Поруч з танцавальнай залій —
добра ўладжаны буфэт. Гаспадарлівія
й белыя «клюкавіці», падвязшыя бе-
льшы хварухі, увіхаюцца калі сваіх су-
седзяў. Аднаў га з другога боку чуш-
толкі: «Здароў! Як жывем? Ну, но на
шклянчуку піва?...» Спатыкаем сяброду
з боры лякіх ужо больш за дзесяць гадоў
ніякім не бачылі дык і надзея на мелі спат-
кацца.

Страціўшы родныя й арыгінальныя
Клюкавічы ці Далятычы, моладзь на-
шай патрапіла ў «новай бацькаўшчыне»
зарганізацца ў паасобныя «пасёлкі»
дзе аднавіць старыя добрыя традыцыі.
Такім чынам, Дэйройты мы назвалі Даля-
тычамі, а Кліўленд -Клюкавічамі, і жы-
вем тут у добрым суседстве. Вось нядзяў-
на «Далятычы» атрымалі запросіны ад
«Клюкавіч» прыехаць на гулянінне 12
лістапада. Яшчэ раненка ў суботу пад-
мазаў калёсы «Форда» ці «Пакарда» і,
сабраўшы раскіданыя па вялікім «сле-
ле» кандыдату на забаву, вырушилі
на дарогу зь вясёлым настроем ды вылікай
дозай энтузізму. Дарога, праўда, крыху
рэзвіцца ад нашых старых шляхуў на
Бацькаўшчыне — як якасць, так і эл-
легасць. Ад цяперашніх Далятычы
да Новых Клюкавічў амал 300 кіля-
метраў. Праўда, і кога крыху мацней-
шыя, дык думаём увайраць гэту дарогу
за чатыры гадзіны. Зусім, як дома
бываўла...

На хуткія забудземся абы так прыемна
праведзеным часе сярод сваіх блізкіх і
гасцінічных суродзічаў у Кліўлендзе.
Уваходзячы там у вялікую прыгожую
залію, спаткалі нас мільмі ўсьмешкамі і
сябровымі прывітаннямі: «Здароўы
пазнаваць камуністу! Вітаем, вітаем! Чуйцеся, як
у слое дома ды на традыціях часу!...» Ад-
разу ствараеца вясёлы да забавы на-
строй. Душа цешыцца гледзячы, як
шмат сабраўся свае моладзі з розных
канюці Беларусі: пінскія, слонімскія,
біланскія, мінчукі, наваградчане...
Удалыя музыкі пачынаюць у тэмпе
танца «Расцьвіталі ў жыцце васілічкі».

С. Ясень

— Праўду кажаш, Панас, але сяньня ўжо позна,
— давай пачнлечегуем тут!

Адпрэглі коні, пусцілі іх на траву. А самі раздабылі
дроў, расклалі вогнішча. Падняхуць сабе на ражэнчыках
сала, вячораюць. Павячэрэйшы, наадменку паспалі!

Назаўтрае разам з сонейкам у дарогу вырушилі.

XVI. ЯК МАЗУР ХАТУ ПАДПАЛІУ

Едуць яны, едуць, міжсобку гутараць. Піпачкі — пык!
пык! — папыкаюць. Конікі — трух!-трух!-трух!
— патрухваюць...

Пад'яжджаюць яны да ракі. Бачаць — ні мосту, ні
брudu. Мост, як відаць, раней быў, але навальніцай
зьніясло.

Што тут рабіць? Стаяць, сумуюць. Чакаюць, мо хто
над'едзе, ці надвыйдзе.

Аж на шчасце, ідуць чатыры мазурэ. Добра, — будзе
у каго спытанаць, дзе бліжэйшы мост.

Падыходзяць мазурэ да ракі. Бачаць, — аж ні мосту
ні бруду. А ім трэ' канечна на другі бок перайсці.

Сумавалі, сумавалі, круцілі каля ракі, круцілі, —
урэшце знайшли на беразе дзэрэвіну.

Зараз двух мазуроў салі на тулу дзэрэвіну, таварыш
прывязалі ім да гэтае дзэрэвіны ногі і папхнулі ад берагу.

Дзэрэвіна, якбач, круць! — і толькі ногі мазуроў тър-
чыць над вадой.

А таварышэ іхнія стаяць на беразе і съмяюцца.

— Бачы, — кажуць, — трасца іх галаве: яшчэ пера-
пльсыці не пераплылі, а ўжо ганучы сушаць!

Скочылі Панас із Тарасам ратаўаць людзей, але паба-
чылі, што ўжо не дадуць рады. Так і паплылі мазурэ з
задай.

А таварышэ іхнія стаяць на беразе і ўсё галёкаюць,

каб ім хутчай дзэрэвіну падавалі. Але не дачакаліся і
разразлаваўшыся пайшлі назад.

— Бач, трасца іх галаве! — кажуць, — во, павер ім
другі раз!

А як спыталіся Тарас і Панас, ці далёка адтуль другі
мост, мазурэ адказалі, што ня ведаюць.

Стаяць Панас і Тарас каля ракі і думаюць што далей
рабіць.

— Ведаеш што, Тарас? Вярнемся ўжо да хаты!

Пакуль даедзем, — якраз будзе пара касіц!

— Праўду кажаш, Панас, але сяньня ўжо позна,
— давай пачнлечегуем тут!

Адпрэглі коні, пусцілі іх на траву. А самі раздабылі
дроў, расклалі вогнішча. Падняхуць сабе на ражэнчыках
сала, вячораюць. Павячэрэйшы, наадменку паспалі!

Назаўтрае разам з сонейкам у дарогу вырушилі.

XVII. СКУЛЬ УЗЯЛІСЯ МАЗУРЭ

Едуць сабе, едуць, міжсобку съмяюцца, гутараць, з
розуму людзкога не надзвіяцца.

Пад'яжджаюць пад карчму. А час быў ужо позны:
пачало сутуніць.

— А ведаеш, Тарас? Паначайма хоць раз у карчме:
тут пурна людзей съвежых сустрэнем, па чарыць вып'ем,
разгутарысям, ізноў чаго-колечы новага даведаецца.

— Да чаго, — ёсьць хітрыя людзі на сьвеце!...

Развітаўшіся Панас і Тарас з мазурамі далей.

Пад'яжджаюць пад карчму. А час быў ужо позны:
пачало сутуніць.

— А ведаеш, Тарас? Паначайма хоць раз у карчме:
тут пурна людзей съвежых сустрэнем, па чарыць вып'ем,
разгутарысям, ізноў чаго-колечы новага даведаецца.

— Да чаго, — ёсьць хітрыя людзі на сьвеце!...

Развітаўшіся Панас і Тарас з мазурамі далей.

Пад'яжджаюць пад карчму. А час быў ужо позны:
пачало сутуніць.

— А ведаеш, Тарас? Паначайма хоць раз у карчме:
тут пурна людзей съвежых сустрэнем, па чарыць вып'ем,
разгутарысям, ізноў чаго-колечы новага даведаецца.

— Да чаго, — ёсьць хітрыя людзі на сьвеце!...

Развітаўшіся Панас і Тарас з мазурамі далей.

Пад'яжджаюць пад карчму. А час быў ужо позны:
пачало сутуніць.

— А ведаеш, Тарас? Паначайма хоць раз у карчме:
тут пурна людзей съвежых сустрэнем, па чарыць вып'ем,
разгутарысям, ізноў чаго-колечы новага даведаецца.

— Да чаго, — ёсьць хітрыя людзі на сьвеце!...

Развітаўшіся Панас і Тарас з мазурамі далей.

Пад'яжджаюць пад карчму. А час быў ужо позны:
пачало сутуніць.

— А ведаеш, Тарас? Паначайма хоць раз у карчме:
тут пурна людзей съвежых сустрэнем, па чарыць вып'ем,
разгутарысям, ізноў чаго-колечы новага даведаецца.

— Да чаго, — ёсьць хітрыя людзі на сьвеце!...

Развітаўшіся Панас і Тарас з мазурамі далей.

Пад'яжджаюць пад карчму. А час быў ужо позны:
пачало сутуніць.

— А ведаеш, Тарас? Паначайма хоць раз у карчме:
тут пурна людзей съвежых сустрэнем, па чарыць вып'ем,
разгутарысям, ізноў чаго-колечы новага даведаецца.

— Да чаго, — ёсьць хітрыя людзі на сьвеце!...

Развітаўшіся Панас і Тарас з мазурамі далей.

Пад'яжджаюць пад карчму. А час быў ужо позны:
п

Водгукі гадавіны Слуцкага Чыну

(Заканчэнне, гл. №№ 50 і 51-52)

Чыкаю (ЗША)

4 сіння 1955 г. Аб'яднаны Камітэт Беларускіх Арганізацый ў Чыкаю ладзіў Акадэмію ў часцы Слуцкага Паўстанія. У праграме ўрачыстасці ўйшлі: паніхіда за паўшых герояў, адслужаная а. Тарасевічам, выступленне хору пад кірунцтвам др. М. Мінкевіча, доклады асаў рапорту Шпакоўскай, Мартыновіч і В. Махнач ды разфэрат аб герайчым чыне Слуцаку др. Мінкевіча. Пасыль ўрачыстасці адбылася щырая саброўская бяседа тутэйшых Беларусаў пры пачастунку, арганізаваным Жаночым згуртаваннемі. Уся ўрачыстасць была на толькі беларускай аньтвальшавіцкай дэманстрацыі, але злучэннем усіх Беларусаў для справы далейшай нашай барацьбы за вызваленне Беларусі.

Сыднэй (Аўстралія)

27 лістапада 1955 г. сябры Беларускага Аб'яднання ў Новай Паўдзённай Валіі ўрачыста адзначылі ўгодкі Слуцкага чыну. А гадзіне 11-й Яго Прэзідэнтскіства Архіепіскап Сяргей адслужыў Паніхіду за душы паўшых Слуцкіх Змагароў. Пасыль Божае службы сп. Я. Гавенчык прачытаў разфэрат, прысьвеченны Слуцкаму Паўстанію. Праўда, заляўны даждж у гэты дзень перашкодзіў крыху адпаведнаму правядзенню ўрачыстасці.

Хочацца адцеміць тут, што тывден пазней Слуцкі ўгодкі былі адзначаны і групай «зарубежнікаў». У іхнай праграме было ѹ добрае, і благое. За добрае трэба пахваліць. Аднак тут-же мусім сказаць, што арганізоўваць вышліку ѹ танцы з нагады трагічнае съмерці Слуцчакоў ды ѹ дзень перадкладнага посту могуць толькі вельмі прымітывныя арганізатары, каб прызначыць хоць гэтакім способам патрэбную ім публікі.

А. Ладыновіч

ПЭРТ (АЎСТРАЛІЯ)

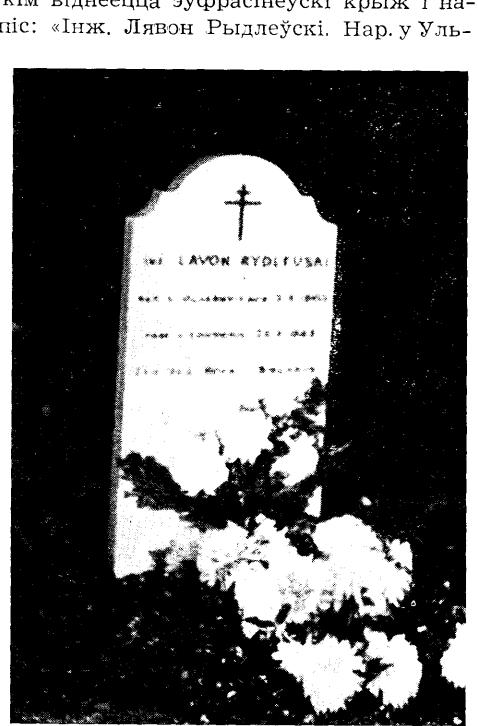
У суботу 26 лістапада 1955 г. аддзел ЗБВ у Пэрт урачыста адзначыў Дзень Герояў. Акадэмію адкрыў старшыня аддзела ветэранаў сп. М. Раецкі, які ў сваім праўме прадставіў ахвярнасць і высокую людзкую годнасць Слуцкіх танцаў. Аднахвілінай цішынёй прысутнічы ўзнавалі памік палеглых. Наступна др. А. Бразоўскі прачытаў разфэрат аб Слуцкім Паўстані ды аў пазнейшай барацбе ѹ ахвярнасці беларускіх жаўнеруў. Дакладчык закліку да працы ѹ вытрываласці, каб завяршыць вызвольнае змаганне перамогай.

Акадэмію закончылі жалобным маршам.

А. Мароз

Лёндан (Ангельшчына)

Даждж і сум на брытанскім аблоку. Ня дзіва, што ѹ нікога ня ўбачыши на твары ўсмешкі. Нам цажка больш, чым паведзяй, заклікаючы далей трымашца

Помнік Св. Пам. інж. Лявону Рыдлеўскуму ў Лёндане

янавівачах 2. 10. 1903. Пам. у Лёндане 24. 10. 1953. Жыў для Бога й Беларусі. Гэты помнік — гэта скромны дар Беларусаў з Францыі ѹ Вілікабрытаніі таму, што ўсё сваё жыццё пасвяціў Беларусі. Айцец Аляксандар Крыт у прыгожых словам, пасвягчыў помнік, успамінае нашага дараагата Лявона. Усе разам, каталікі ѹ праваслаўныя, сабраліся ля магілкі ў Лёндане нашага суродзіча, каб за яго памаліца, каб падзякаўшы яму за ягоны ахвярны ѹздел у Слуцкім Паўстані, за ягонае сэрца, якое ён раздаваў не шкадуючы ўсім, за ягоную працу для БНР. «Жыў на съвєце Лявон...» Як гэтак ўсё песні тарнене да нашага Лявона! Адыходзім з магілак ѹ перакананьнем, што Лявону ѹ нас не пазвядзіца...

Пасыль пасвягчэння помніка зьбираўся ў Беларускім Доме, дзе сп. Ф. Бартуць чытае даклад аб Слуцкім Паўстані. Пасыль нашыя песні перанеслі нас яшчэ раз на Баткіўшчыну. Маленькая мы крашынка яе, але пакуль мы жывем — жыве ѹ яна!

А. Дзедзінка

БІРМІНГАМ (АНГЕЛЬШЧЫНА)

Дружыны ЗБК у Бірмінгам дзен 35-х ўгодкай ѹ геройскага чыну Слуцчакоў адзначылі 27 лістапада. Паводле прыкладу папярэдніх гадоў, запрошаны съвітар БАПЦ а. Аляксандар, звярнуўся да вернікаў з глыбокай патрэбайчынай праці да працы ѹ вытрываласці, каб завяршыць вызвольнае змаганне перамогай.

А. Мароз

БАЦЬКАЎШЧИНА

— Вось і ня ведаец! Бог стварыў толькі першага чалавека, што Адамам зваўся. А ўсе людзі, што распладзіліся ад Адама па ўсей зямлі, атрымалі сваё імя ад тых мясцовасці, дзе яны засяліліся, або самі надалі назоў той мясцовасці, якою завалодалі. І вось, кожны народ асеў на сваёй зямлі, сваёй гаспадарцы: Расеіцы — у Расеі, Немцы — у Нямеччыне, Французы — у Францыі, Палякі — у Польшчы, Беларусы — у Беларусі. Да Беларусаў і мы належым, але, як наша зямелька вялікая, дык каб адрозніць, хто адкуль паходзіц, дык маем яшчэ асобныя мясцовыя назовы. Толькі вось мазурэ жывуць на падсуседзях у Палякоў, — ні то Палякі, ні то не Палякі: мова шаплявая, вонратка дзіравая, гавораць, як кашы-мазухі ѹ губу набраўшы. Згэтуль — і мазурэ. Калечаны народ! А калі хочае ведаць, як і калі акалечыліся, дык расскажам вам.

— Скажаце, людзэ добрыя! — просьціць мазурэ.

— Добра, — кажа Тарас, — дык слухайце-ж ды ня гневайтесь, калі што не спадабаецца. Жыў сабе за Берасьцем адзін Паляк ды такі лядашчы і зухвалы, што нікому і дарогі не саступаў. Нат усе Палякі ад яго адкінуліся, кожучы, што гэта нейкі ўжо падпаляк. Вось, аднаго разу заступіў гэты Паляк дарогу чорту і давай зъ ім біцца, а чорт калі смалне яму ў зубы, дык яны ѹ Паляка і высыпаліся. Адгэтуль пачаў ѹ шапляцца, і ад яго пайшоў цэлы такі род, бо дзеці перанялі ягоную шаплятлівую мову. Дык вось, знача, мазурэ — тая-ж Палякі, толькі што шаплятлівия. Але Палякі, памятаючы іхнага паганага прашчура, і цяпер на мазуроў ласкі ня маюць, па съвеце іх разганяюць, па чужых краіх распіхуюць. Што-ж, няпраўда мо?

— Можа і праўда, — згадзіліся мазурэ, — калі людзі аб гэтым баюць.

Пагутарылі яшчэ аб тым, аб сім, як гэта заўсёды быўа паміж падарожнімі ды яшчэ за чаркаю гарэлкі. Урэшце усе паразуваліся і палягалі спаць.

XVII. ЯК МАЗУРЭ СВАЕ ХАДАКІ ПАЕЛІ

Назаўтрае, пакуль мазурэ яшчэ спалі, прачніцца Та-рас і будзіць Панаса.

— Панас, Панас! Хутчэй уставай! Будзем сънеданьне гатавацца.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Назаўтрае, пакуль мазурэ яшчэ спалі, прачніцца Та-

— Панас, Панас! Хутчэй уставай! Будзем сънеданьне гатавацца.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх.

— Давай, — крычаць, — нашыя хадаке, ато пэйсы па-вылупім!

А ад барсunoў толькі аборкі па карчме валаюцца. Мазурэ ўжо згаварваючы на гэтых аборках Жыда вешаць, калі не аддасць барсunoў, або не заплаціць за іх

